

NEFTÇİ ALİM MUSAYEV RUZİ ƏBDÜRRƏHMAN OĞLU

Texnika elmləri doktoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Geologiya və Geofizika İnstitutunun sabiq şöbə rəhbəri Musayev Ruzi Əbdürrəhman oğlu, 1933-cü ildə Gəncə şəhərində ziyalı ailəsində anadan olub. Onun məktəb illəri məşəqqətli, olduqca çətin bir dövrdə, II Dünya müharibəsi illərində keçib. Bu çətinliklər onun əzmini qıra bilməyib. O, 1940-cı ildə M. Qorki adına 1 saylı orta məktəbə daxil olub, 1950-ci ildə M.Ə. Sabir adına 5 saylı məktəbi qurtarıb. Həmin il M. Əzizbəyov adına Azərbaycan Sənaye İnstitutunun Neft, Mədən fakkültəsinə daxil olub və 1955-ci ildə həmin institutun “dağ mühəndisi” ixtisası üzrə bitirib. Bibiheybət neft-qaz çıxarma idarəsində, sonra isə Azərbaycan Dövlət Dağ Texniki Nəzarət Komitəsində işləyib.

R. Ə. Musayev neftçixarma sənayesinin elmi inkişafında daha yaxından iştirak etmək və elmi işlə məşğul olmaq məqsədilə, 1961-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Dərin Neft və Qaz yataqları problemləri İnstitutunda aspiranturaya daxil olub, 1965-ci ildə texnika elmləri namizədi və 1991-ci ildə isə, “texnika elmləri doktoru”, alimlik dərəcələrini almaq üçün dissertasiya müdafiə edib.

R. Musayev ömrünün 50 ildən çox hissəsini neft laylarında baş verən səthi molekulyar, kapilyar, neftin su ilə sıxışdırılma mexanizmini, layların neft veriminin, istismar və suvurucu quyuların məhsuldarlığının artırılmasına, layların və ətraf mühitin ekoloji çirklənməsi səbəblərinin araşdırılması məsələlərinə həsr edib.

R. Musayevin rəhbərliyi və iştirakı ilə kimyəvi maddə məhlullarının fiziki - kimyəvi, həmçinin

kapilyar xüsusiyyətləri hərtərəfli tədqiq edilib. O, ilk dəfə olaraq neft və neft məhsullarında həll olan səthi-fəal maddələrin səthi molekulyar xassələrini və bu maddə məhlulları ilə neft istehsal edən suvurucu quyuların quyudibi sahəsinə təsir zamanı baş verən kimyəvi, fiziki – kimyəvi hadisələri tədqiq edib. Alınmış nəzəri , eksperimental və mədən sınaq tədqiqatları imkan verib ki, neft kimya və neftayırma zavodlarının istehsalı olan təbii səthi fəal maddə məhlulları əsasında neft hasil edən quyuların , neftə görə verimini artırmaq üçün yeni texnologiyalar işlənsin və istehsalatda tətbiq olunsun. Bu işlənmiş texnologiyaların Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin neft-qazçıxarma İdarələrinin mədənlərində neft hasil edən quyularında tətbiqi onların neftə görə verimini artırmağa imkan verib .

SSR-i məkanı daxilində ilk dəfə olaraq, R . Musayevin fəal iştirakı ilə neftli layların qələvi məhlulu ilə neft verimini artırılması üçün tədqiqat işləri aparılmış və alınan nəticələrə əsasən , Kirovdağ neft yatağının birinci horizontunda mədən sınaq işləri aparılmış və alınan nəticələr əsasında bir neçə yeni təkmilləşdirilmiş üsullar təklif edilmişdir.

Layların neft verimini kimyəvi üsulla artırılması sayəsində R. Musayev həmkarları ilə birlikdə sərbəst və bağlı turşu xassəli maddələrin tətbiqi mümkünlüyünü tədqiq etmiş və alınan nəticələrə əsasən , neft laylarının neft verimini intensivləşdirilməsi üçün , bir neçə yeni texnologiya təklif etmişdir.

R. Musayevin digər istiqamətdə apardığı , elmi tədqiqat işləri əsasən , sulaşmaya məruz qalmış istismar quyularında selektiv və qeyri-selektiv təcrid işlərini aparmaq üçün əmtəə və aralıq zavod məhsulları aşkar edilmiş , onların əsasında yeni texnologiyalar işlənmişdir. Bu texnologiyaların vaxtından əvvəl , sulaşmaya məruz qalmış istismar quyularında tətbiqi çox səmərəli olmuşdur.

Yüksək lay təzyiqinə malik olmayan neft hasil edən quyularda , kənar su axınına qarşı təcrid-təmir işləri aparmaq üçün də , R. Musayev laboratoriya və mədən – sınaq işləri aparmış , prinsipcə yeni üsul işlənmişdir. Təklif edilmiş bu üsul neft-qazçıxarma idarəsində öz geniş tətbiqini tapmışdır.

